ادامه از صفحه ۱۰

اصلاح نظام بانکی شهامت می‌خواهد

... غالبا اشـتباه است مگر در شـرکت‌هایی که بـه زنجیره خدمـات مالی‌اش مرتبط باشـند، مثل کارگـزاری، خدمات بیمـه، صرافی، لیزینـگ و.... امـا واقعیت دیگری نیز وجـود دارد. در بانک‌های بزرگ دنیـا هم شـرکت‌داری دیده می‌شـود، زیرا وثایق بانک‌ها یا ملک اسـت یا شرکت. وقتی بانک نمی‌توانـد مطالباتش را وصول کند، وثایق را ضبط می‌کند و بنگاه متعلق به بانک می‌شـود. بانک باید بتوانـد بنـگاه را اداره و بعد واگذار کنـد. بله، این غلط اسـت که بانک شـرکت‌هایی را تأسیس کند و برود شـرکت‌داری کند که سـودش را تأمین کند که خودش به خودش وام بدهد. در ایران مسـتمر بانک‌ها صاحب گروه‌های مالی شده‌اند و بعد آنها را واگذار کرده‌اند. اینکه اشـاره کنیم بانک‌ها چون بنگاه‌داری می‌کنند دچار چالش هسـتند، اشـتباه اسـت. بله، بانک‌ها باید از بنگاه‌داری خارج بشوند، امـا با برنامه. باید بورس آمادگی پذیرش بنگاه‌ها را داشته باشد، باید خریدار وجود داشته باشد.

نظام بانکی مانند ساختمان پلاسکو نیست

صیدی در ادامه سخنانش گفت: در اسفندماه سـال ۹۵ در کنفرانس «ریسـک‌های مالی سال ۹۶» سـخنرانی‌ای داشـتم که در آنجا به تحلیل وضعیت بانک‌ها پرداخته بودم. آن روزها سقوط سـاختمان پلاسـکو همچنان سـوژه داغی بود. در آن کنفرانس اسـلایدی را ارائـه دادم و گفتم وضعیت بانک‌ها مثل وضعیت سـاعت هشـت صبح ساختمان پلاسـکو است و اگر به داد نظام بانکی نرسیم و اصلاحات اساسی را انجام ندهیم، این سـاختمان سقوط می‌کند. حالا که مدیرعامل بانک صادرات هستم و دقیق به نظام بانکی نگاه می‌کنم، باید گفته‌ام را اصلاح کنم. باید بگویم این سـاختمان نظام بانکی فروریختنی نیست اما به تعمیرات و اصلاحاتی نیاز دارد. به‌همین‌دلیل هم می‌گویم نباید آدرس غلط بدهیم و فوندانسـیون ساختمان را دسـت‌کاری کنیم. نه، همان‌طورکه اگر در ساختمان پلاسکو هم به اخطارهای قبلی شـهرداری توجه می‌کردند و نکات ایمنی رعایت می‌شد، شـاهد فروریختن سـاختمان نبودیم، در نظـام بانکی هم بـا اصلاحات سـهل و ممتنع می‌شود وضعیت بهتری ایجاد کرد.

چه باید کرد؟

صیـدی در بخش پایانی سـخنانش بـه ارائه راهکارها پرداخت و گفت: برای انجام اصلاح نظام بانکی، اول از همه باید در عمل به قوانین و مقررات پایبند بود. دوم آنکه به‌تدریج برای حذف مطالبات معوق اقدام کرد. سـوم اینکه سهامداران باید برای بهبود کفایت سـرمایه، پول نقد بیاورند و باید بنیه بانک‌هـا قوی شـود. چهارم اینکـه تکلیف بدهی دولـت به بانک‌ها باید مشـخص شـود. در نهایت نظام راهبری شـرکتی را باید ارتقا دهیم و خودمان فرهنگش را داشته باشـیم و در عمل به آن وفادار باشـیم. جایگاه رئیس هیئت‌مدیره و مدیرعامل در نظام تصمیم‌گیـری در بانک‌ها باید اصلاح شـود. اصـلاح نظام بانکی به یک شـهامت نیـاز دارد تا جراحی انجام شـود. این جراحی درد و خون‌ریزی دارد و باید تحمل کنیم تا درسـت شود. برای اینکه درد قابل تحمل باشـد، باید جامعه این را بپذیرد و لازم است ما زمینه‌سـازی فرهنگی داشته باشیم و ببینیم جامعه چقدر آمادگی پذیرش سیاسـت‌های مالی را دارد. اگر قرار اسـت یک‌سـری بدهی‌ها را حذف کنیم و یک‌سری را ببخشیم، باید قوه قضائیه بپذیرد و مجلس قبول کند و کمک کند. باید سـایر نهادها در کنار بانک‌ها باشند.

بندر دیر در تنگنا

مهزاد الیاسی

اغراق‌آمیز نیست اگر بگوییم در حال حاضر بندر دیر به دلیل شرایط خاص جغرافیایی، بین دریا و کوه از یک سـو و کارخانه‌های پتروشیمی از سوی دیگر محاصره شـده است. درست اسـت که اکنون، این کارخانه‌های عظیم‌الجثـه در دوکیلومتری بندر دیر واقع شده‌اند اما به تدریج در حال خوردن زمین‌های منطقه تاریخی نجیرم و پیشروی به سمت بندر دیر هستند و از طرفی، شـهر دیر به طرف پتروشیمی‌ها در حال توسـعه است و این دو، دیر یا زود با یکدیگر تلاقی خواهند کرد.

پتروشـیمی‌ها از اواخـر دهـه ۸۰ یکی پس از دیگری، ناگهـان در منطقه دیر ظاهر شـدند: ابتدا متانـول کاوه (بـدون رعایت قانون حریـم ۶۰ متر دریا) با کشیدن فنس، سه کیلومتر از ساحل منطقه نجیـرم را بـه شـکل غیرقانونـی اختصاصی کرد، سـپس شـرکت سـیراف انرژی با هدف توسعه، با خرید زمین‌هـای ارزان‌قیمت منطقه، به صاف‌کردن تپه‌های باسـتانی امامزاده ابوالقاسم مشغول شد؛ بـه تازگی مجموعـه فاتح صنعت کیمیـا، یکی از مهم‌ترین تولیدکننـدگان صنایع نیروگاهی و نفت با گردش سـالانه میلیون‌دلاری، به این جمع پیوسته اسـت و صحبت‌هایی در مورد ورود شرکتی به نام «نیک‌آفرین» به این خوان گسترده شنیده می‌شود.

منطقـه دیر حتـی فاقـد منابع گازی اسـت و مشخص نیست این شـرکت‌های پتروشیمی به چه دلیـل، میلیاردها تومـان هزینه بابت لوله‌کشـی و انتقال گاز از عسلویه (با حدود صد کیلومتر فاصله) متحمل شـده‌اند؛ درحالی‌که احداث مجموعه‌های پتروشـیمی جدید، با صرف هزینه کمتر در سواحل نزدیک‌تر به منابع گازی عسـلویه ممکن بوده است. ایـن در حالی اسـت کـه زیسـتگاه منحصربه‌فرد مرجان‌ها، ماهی و میگـوی این منطقه مورد تهدید جدی است و قابل جایگزین نخواهد بود.

ابهامات فراوانی از این دست درباره مجموعه‌های پتروشیمی تازه‌تأسیس در منطقه دیر وجود دارد؛ از جملـه زیان‌های فاجعه‌بار زیسـت‌محیطی احداث پتروشـیمی در حریـم شـهری، درنظرنگرفتن طرح جامع توسـعه شهر دیر و تصرف سـاحل و اراضی عمومی توسط کارخانه‌های پتروشیمی.

دکتر فرهـاد قلی‌نژاد، مدیـرکل حفاظت محیط زیسـت اسـتان بوشـهر، در این باره گفت: «در حال حاضر، هر سـه مجموعه متانول کاوه، سیراف انرژی و فاتـح کیمیـا دارای مجوزهـای زیسـت‌محیطی هسـتند. این مجوزها با ارائه راهکار پتروشـیمی‌ها جهت کاهـش آلاینده‌هـا و ضایعـات کارخانه‌ها، توسط کمیته ارزیابی سـازمان محیط زیست، خارج از اختیارات ادارات کل استان‌ها صادر شده است. اگر تعداد کارخانه‌های پتروشیمی مثل بندر دیر از حدی بالاتر باشـد، مطالعه اثر تجمیعی صورت می‌گیرد. در حقیقت اقدامات کنترلی و نظارت مهم‌تر از جواز اولیه است».

وی در پاسـخ به سـؤال ما درباره واقع‌شـدن پتروشیمی‌ها در حریم شهری و درنظرنگرفتن مسئله طرح جامع توسعه شهر دیر گفت: «سازمان محیط زیست متولی توسعه شـهر نیست و ما در حقیقت پیش از انجام هر نوع مطالعه، از سـازمان مسکن و شهرسازی و شـهرداری درباره حریم شهر استعلام می‌کنیم که در مورد این پتروشیمی‌ها، مجوز حریم شهر از ارگان‌های متولی طبق کمیسیون ماده هشت استانداری صادر شده است. در حقیقت این ارگان‌ها درباره حضور هر سـه پتروشـیمی در حریم شـهر موافقـت خود را اعلام کرده‌اند. در نهایت به همین دلیل، در ارزیابی زیست‌محیطی نمره منفی دریافت کرده‌اند. اما چنانچه پتروشـیمی‌ها اسـتانداردهای زیست‌محیطی را حین انجام فعالیت رعایت کنند ما مجوز توسعه شهر را از لحاظ زیست‌محیطی صادر نخواهیم کرد».

عکس: محمد امیری، ایبنا

قلی‌نژاد درباره عدم رعایت حریم ساحل توسط متانـول کاوه گفـت: «محیط زیسـت تنهـا ارگانی اسـت که نسـبت به تصرف سـاحل و عدم رعایت حریـم ۶۰متری این مجموعه شـکایت کرده و رأی دادگاه به نفع محیط زیسـت صادر شده است. این در حالی اسـت که متولی اصلـی حریم دریا و دریا منابع طبیعی و وزارت نیرو اسـت و ما تنها مسئول جلوگیری از خسارت اکوسیستم دریا هستیم».

وی اضافـه کرد: «زمین‌های گرفته‌شده برای مجموعه‌های پتروشـیمی کاربری نداشـته و اراضـی ملـی بـوده و پس از ورود مجموعه‌های پتروشیمی، توسط مسکن و شهرسازی برای آن کاربری صنعتی تعریف شده است». مدیرکل حفاظت محیط زیست اسـتان بوشـهر درباره اضافه‌شـدن مجموعه‌هـای پتروشیمی جدید افزود: «محیط زیسـت پس از انجام مطالعات اثر تجمیعی و ظرفیت‌سـنجی ممکن اسـت مجوز تأسـیس پتروشـیمی جدید را صادر کند اما تنها در صورتی که مسکن و شهرسازی و شهرداری نوع کاربری زمین‌هایی که در حریم شهر واقع هستند را مشخص کند. در حقیقت تنها پس از مرحله مشخص‌شـدن حریم شهر توسط ارگان‌های متولی و مطالعه اثر تجمیعی و ظرفیت‌سنجی، تازه مرحله بررسـی راهکارهای زیست‌محیطی و صدور مجـوز محیط زیسـت پتروشـیمی‌های جدید آغاز می‌شود».

به گفته یکـی از فعالان انجمن محیط زیسـت سـوکا در دیر، تجربه عـدم رعایت اسـتانداردها و ضوابط زیسـت‌محیطی در منطقه عسـلویه، ظهور بیماری‌هـای صعب‌العـلاج و ازبین‌رفتن گونه‌های جانوری و دریایـی در منطقـه گازی پارس جنوبی نشـان می‌دهد که اصولا آنچه به شکل مجوزها و عملکرد رسمی روی کاغذ، بین سازمان‌های ذی‌ربط و کارخانه‌های پتروشیمی ردوبدل می‌شود با نتیجه عملی کاملا متفاوت اسـت. ضمن اینکه شـایعاتی نگران‌کننـده مبنی بـر دسـت‌دوم‌بودن تجهیزات پتروشـیمی‌ها شنیده می‌شـود که مشخص نیست تا چه اندازه مورد نظارت واقع می‌شـود. مشخص نیسـت به چه دلیل مجوز حضور این پتروشیمی‌ها در حریم شـهر صادر شـده و مسـئله توسعه شهر نادیده گرفته شـده اسـت. وی افـزود: «مردم دیر، نسـبت به سـازوکار صدور این مجوزها خوشـبین نیسـتند و خواسـتار شـفافیت کامل رونـد تمامی مجوزهای صادرشده برای عموم‌اند».

به‌دنبال اعتراض به تضییع حقوق زیستی و طبیعی شهروندان جنوب استان، «حق آلایندگی» در نظر گرفته شده است که مشخص نیست آیا تاکنون پرداخت شده است یا خیر و اگر پرداخت شده، چگونه و در کجا هزینه شده که هنوز نتوانسته است چهره فقر و محرومیت مطلق را از زندگی و شرایط معیشتی ساکنان بومی کنار نهد

علاوه بر این، رشـد قارچ‌گونه پتروشـیمی‌ها در بندر دیر، موجب تخریب آثار باستانی منطقه‌ای شده است که قسـمت مهمی از تاریخ خلیج‌فارس را در خود پنهان دارد. دکتر حسین توفیقیان، عضو هیئت علمی پژوهشـکده میراث فرهنگی ایران، دراین‌باره می‌گویـد: «بندر دیـر و منطقه بی‌بی‌خاتون، قسمتی از منطقه تاریخی نجیرم و سـیراف است که به‌ویژه در دوران ساسـانیان، نقش مهمی در تجارت دریایی و کشتی‌رانی خلیج‌فارس داشته اسـت. پراکندگی آثـار تاریخی ازجمله گورستان‌ها، آب‌انبارها و مسـیرها تأمین آب در منطقه وسـیعی حـدود چهـار، پنـج کیلومتر و حتی کشف سکه‌های چینی نشان می‌دهد این منطقه حداقل بـرای هزارو ۵۰۰ تا ۷۰۰ سـال یکی از مهم‌ترین بنادر بازرگانـی جهان بوده اسـت که ملت‌های گوناگون برای دادوسـتد از آن عبور می‌کردنـد. آثاری که متأسـفانه در درجه اول به دلیل کاوش‌های غیرمجاز، از سوی افراد سودجو به کشـورهای عربی فرستاده شده و درثانی به دلیل حضـور چندکیلومتری پتروشـیمی‌ها در منطقه، در معرض تخریب و ناپدیدشـدن کامل‌اند. مشـخص نیست در آینده، ایران چطور می‌تواند اسناد حقانیت نام خلیج‌فارس را به مراجع بین‌المللی ارائه کند».

یکـی از مـوارد اعتـراض فعـالان اجتماعـی، عملکرد ضعیف سـازمان میراث فرهنگی در زمینه حفظ آثار باستانی منطقه امامزاده ابوالقاسم است. دکتـر نصـرالله ابراهیمی، معاون میـراث فرهنگی اداره کل میـراث فرهنگـی و گردشـگری اسـتان بوشـهر، دراین‌باره این توضیحـات را ارائه می‌کند: «مجوزهای صادرشـده از سـوی میراث فرهنگی، طبق بررسی‌های میدانی و محدوده درخواست‌شده این شـرکت‌ها بوده که طبق اسـتعلام اولیه، خارج از عرصه تاریخی قـرار گرفته بود؛ اما پس از صدور مجوز، اشـخاص حقیقی با فنس‌کشی این اراضی، اقدام به تملک محدوده‌ای وسیع‌تر از استعلام اولیه کرده‌اند؛ محدوده‌ای که بخشـی از محوطه تاریخی را دربر می‌گیرد».

او در پاسخ به سؤال ما درباره عدم ثبت تاریخی منطقه نجیـرم اظهار کرد: «ایـن منطقه تاریخی با آثاری از اواخر دوران ساسانی تا قرون میانه اسلامی، با توجه به مخالفت مالکان و رضایت‌نداشـتن آنها از ثبت در فهرسـت آثار ملی، مسـکوت باقی مانده اسـت. درحال‌حاضر هرگونه عملیـات عمرانی در منطقـه امامزاده ابوالقاسـم و آثار سـنگی بطانه، ممنـوع و تحت حفاظت اسـت». معـاون میراث فرهنگی اسـتان بوشـهر اضافه کـرد: «مهم‌ترین موضوع دراین‌باره، صدور سـند کاربری این اراضی بـدون اسـتعلام از اداره کل میـراث فرهنگـی و واگذاری به اشـخاص حقیقی بوده اسـت. هرساله اداره کل میـراث فرهنگـی برای مطالعـه و تعیین حدود این محوطه تاریخی به مسـئولان شهرستان و فرمانداری پیشنهاد تأمین اعتبار داده که متأسفانه بی‌نتیجه بوده است».

دکتـر ابراهیمی درباره حضور پتروشـیمی‌ها در منطقـه تاریخی نجیرم گفت: «تابه‌حـال، به‌ویژه با مدیران سـیراف انرژی و فاتح کیمیا مذاکراتی انجام شده است و قول همکاری برای حفظ آثار محدوده داده‌اند. طبق قانون، اشـخاص حقیقی یا نهادهای دارای سـند، مالک آثـار تاریخی محدوده سـندار هسـتند؛ اما حق تخریب یا آسیب‌رساندن به آن آثار را ندارند. اگر این تخریب صورت گرفته، بدون اطلاع سازمان میراث فرهنگی بوده و طبق قانون، دولت با رضایت مالک می‌تواند نسبت به تملک و آزادسازی آن اقدام کند». این در حالی اسـت که بنا بر شواهد، فعالیت‌های بولدوزرهای شرکت‌های پتروشیمی در چندقدمی «برج خاموشان»، گورستان‌های زرتشتی دوران ساسانی، باعث تخریب کامل یا نیمه‌کامل این آثار باستانی واقع در تپه‌های بی‌بی‌خاتون شده‌اند.

مشخص نیست شرکت‌های پتروشیمی ذکرشده بنا بر کدام قدرت فراتر از قانون اقدام به فنس‌کشی، تملک اراضـی و تخریب آثار باسـتانی منطقه دیر کرده‌اند؛ اما درست به همین دلیل، نگرانی‌ها درباره پاسـخ‌گونبودن آنهـا در قبال ایجـاد آلایندگی‌های زیسـت‌محیطی رو بـه افزایـش اسـت؛ چنانچه تلاش‌های مـا برای انجـام مصاحبه با مسـئولان شـرکت فاتح کیمیا برای نوشتن این گزارش، با عدم پاسـخ‌گویی مواجه شـده اسـت. از طرفی، ادعای توسعه اقتصادی منطقه در شرایطی عنوان می‌شود که آمار استخدامی افراد بومی از سوی این شرکت‌ها درصد به‌مراتب بسیار پایین‌تری را نشان می‌دهد.

در بخشـی از بیانیـه اعتراضـی تشـکل‌های زیسـت‌محیطی بوشـهر درباره عـوارض آلایندگی پتروشـیمی‌ها آمده اسـت: «به‌دنبـال اعتراض به تضییع حقوق زیسـتی و طبیعی شـهروندان جنوب اسـتان، «حق آلایندگی» در نظر گرفته شده است که مشخص نیست آیا تاکنون پرداخت شده است یا خیر و اگر پرداخت شده، چگونه و در کجا هزینه شده که هنوز نتوانسته است چهره فقر و محرومیت مطلق را از زندگی و شرایط معیشتی ساکنان بومی کنار نهد».

ایـن بیانیه در انتها خواسـتار تشـکیل کارگروه‌های تخصصی و حقیقی برای بررسی میزان آلایندگی‌ها، توقف پروژه پتروشـیمی فاتح کیمیا، بررسـی مجدد آمایش و اثر تجمیعی منطقـه، بازنگری مکان‌یابی پتروشیمی‌ها، نظارت بر دریافت عوارض آلایندگی‌ها از سـوی نماینـدگان فعـالان زیسـت‌محیطی و شفاف‌سـازی و امـکان بازرسـی دوره‌ای مردمی از پروژه‌های پتروشیمی شده است.

حقوق حیوانات

فرارسیدن مرگ میلیون‌ها حیوان آبزی با خشکی دوباره زاینده‌رود

سپهر سلیمی

● زاینده‌رودِ تمدن‌سـاز سال‌ها است حال و روز خوشـی ندارد. سوءمدیریت، برداشـت و انتقال آب رودخانه و ترجیح‌دادن صنعت و کشـاورزی باعث شده است که در یک‌ونیم دهه گذشته آب زاینده‌رود به‌کرات قطع شود. هر بار که جریان آب قطع می‌شـود و آب باقی‌مانده در بستر رودخانه تبخیر می‌شـود یا در زمین فرومی‌رود، میلیون‌ها حیـوان آبـزی در زاینـده‌رود تلـف می‌شـوند. دیـدن رودخانـه خشک‌شـده قطعـا دردآور و ناراحت‌کننده است اما مشاهده میلیون‌ها قطعه ماهـی و دیگـر حیوانات آبـزی مرده در بسـتر رودخانه‌ای که نام دیگرش «زنده‌رود» است، یک تراژدی بزرگ است.

خشـکی زاینده‌رود نه‌تنها باعث مرگ بخش بزرگی از این اکوسیسـتم ۳۸۰ کیلومتری می‌شود که حیات تـالاب بین‌المللی گاوخونـی را نیز به خطـر انداختـه اسـت. گاوخونی نقطـه پایانی زاینده‌رود اسـت؛ جایی که در همه این سـال‌ها انواع مواد شـیمیایی حاصل از کودها و سـموم شـیمیایی کشاورزی در کنار فعالیت‌های صنعتی حاشیه زاینده‌رود را در دل خود جای داده است. خشکی گاوخونی همچنین باعث ایجاد و گسترش پدیده ریزگردها در بخش مرکزی ایران می‌شـود. تحقیقات اسـتادان رشته خاکشناسـی دانشگاه صنعتی اصفهان نشان داده ریزگردهای حاصل از خشـکی گاوخونی که گاه آلوده به فلزات سنگین و مواد شـیمیایی هستند تا شعاع هزار کیلومتری قابلیت انتشار دارند. این بدان معنا است که نیمی از کشور تحت‌الشعاع مرگ زاینده‌رود قرار خواهد گرفت و تهدیدی برای حیات هر نوع موجود زنده اسـت. خشک‌شـدن گاوخونی همچنین فاجعه بزرگی برای آن دسـته از پرندگان مهاجری است که هزاران سـال در بزرگ‌ترین تـالاب مرکز ایران زمستان‌گذرانی می‌کردند.

اینک در سـالی که بارش نزولات جوی در ۶۰ سـال گذشـته بی‌سـابقه بوده و در روزهایی که ۸۰۰ میلیون متر مکعب آب پشت سد زاینده‌رود جمع شده اسـت، خبر بسته‌شـدن دریچه‌های سـد زاینده‌رود می‌رسـد. انگار زاینده‌رود در هر شـرایطی باید خشـکی را تجربه کند. بماند که پرنشدن ذخیره سـد هم جای تردید فراوان دارد و ایـن پرسـش مطرح اسـت که چـه عواملی سبب شـده حجم آب ورودی به سد متناسب با بارش‌های ماه‌های اخیر نباشد.

زاینـده‌رود، رودی تنهـا اسـت و حیوانـات زاینـده‌رود و تـالاب گاوخونـی تنهاتـر از همه حیوانـات این سـرزمین. هـر زمان کـه آب در زاینده‌رود جاری می‌شود به جای آنکه به حقابه محیط زیسـتی آن اختصـاص یابـد و به تالاب گاوخونی برسد، برای کشاورزی مصرف می‌شود و این‌چنین اسـت که در ۱۵ سال گذشته هیچ‌گاه تـالاب گاوخونی از آب زاینده رود لب تر نکرده و اندک آب موجود در آن حاصل پساب تصفیه‌خانه و زه‌آب باقی‌مانده از زمین‌های کشاورزی است.

در روزهـای آینـده بسـتر زاینـده‌رود بـرای چنددهمین‌بـار شـاهد مـرگ میلیون‌ها قطعه ماهی، لاک‌پشـت، قورباغه و دیگر حیوانات آبزی در بسـتر خود خواهد بـود؛ مرگی کـه حاصل بی‌تدبیـری در مدیریـت منابـع آبـی و ترجیح مصالح محیط زیستی بر منافع ناپایدار کشاورزی و صنعت است.

جدول ۳۴۱۵ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- تپـش قلب- نام‌آور- از هفت‌سـین نوروزی ۲- با شـدت و از ته دل به مـدت طولانی خندیدن ۳- چکاندنی در تفنگ- فیلمی سـاخته اسـتیون اسـپیلبرگ- گلابـی ۴- پاکیزه- در حـال دویدن- صـدای بلنـد و ترسـناک- بـه نفـع او ۵- پرده سـینما- دیدارکـردن ۶- دارای تفـاوت- ظرفیت برحسـب تن- مادربزرگ ۷- رب‌النوع خورشید در مصر باسـتان- برجسـته‌ترین اثر خیام نیشابوری- زیارت‌کنندگان۸- فرستاده‌شـده- هوای متحرک- بیـن دیـروز و فـردا ۹- فراوانی- زن بابـا- کیف انگلیسـی ۱۰- بوی نامطبوع- روزآمد- دوسـتی و رفاقت ۱۱- نوعی کانی بسـیار نـرم برای تهیه مغز مـداد- ایوان عبرت ۱۲- تکـرار یک حرف- نصیب و بهـره- تباه‌کننـده- کشـت بارانـی ۱۳- آفرین فرنگی- از باشگاه‌های معتبر فوتبال فرانسه- کناره ۱۴- اولیـن پزشـک متخصـص ریـه در ایـران ۱۵- دلداده مجنون-خوش‌باور- گوناگون.

عمودی:

۱- ضمانت‌کننـده- اسـرارآمیز- تغییریافتـه ۲- روزی‌دهنـده- مالیات بر واردات کالا ۳- مقسـوم علیه- تمدنی باسـتانی در بین‌النهریـن- همراه متل ۴- پـول خرد هنـد- اپراتـور- قومی از نژاد سـامی ۵- چـوب خوشـبو- اصطلاحی در فوتبـال- معنی ۶- پایتخت کوبا- همنشین- چاشنی غذایی ۷- سرخ رگ- جملـه- کلمـه پرسـش ۸- خوش‌انـدام- به راسـت متمایل‌شـدن- یکتاپرسـت ۹- دسـتی- فرا خوانده شـده- فتنه و تباهی ۱۰- راه شـاعرانه- یکی از سـه‌گروه مهم گیاهان زراعی- اداره‌ای از تشـکیلات قضایـی ۱۱- دور نهایـی مسـابقه پـرش بـا اسـب- هدایت‌کـردن- خسـیس پس نمی‌دهـد ۱۲- الگو- از نیروهـای سـه‌گانه ارتـش- زراعـت ۱۳- فعالیتـی فرهنگـی و اقتصـادی- روشـن و تابنـاک- داخـل ۱۴- آرایه‌ای از عناصر شـیمیایی که از سـوی مندلیف ابداع شـد- فلانی ۱۵- اسـتخوان دیواره قفسه سینه- بی‌بندوباری- استوار و محکم.

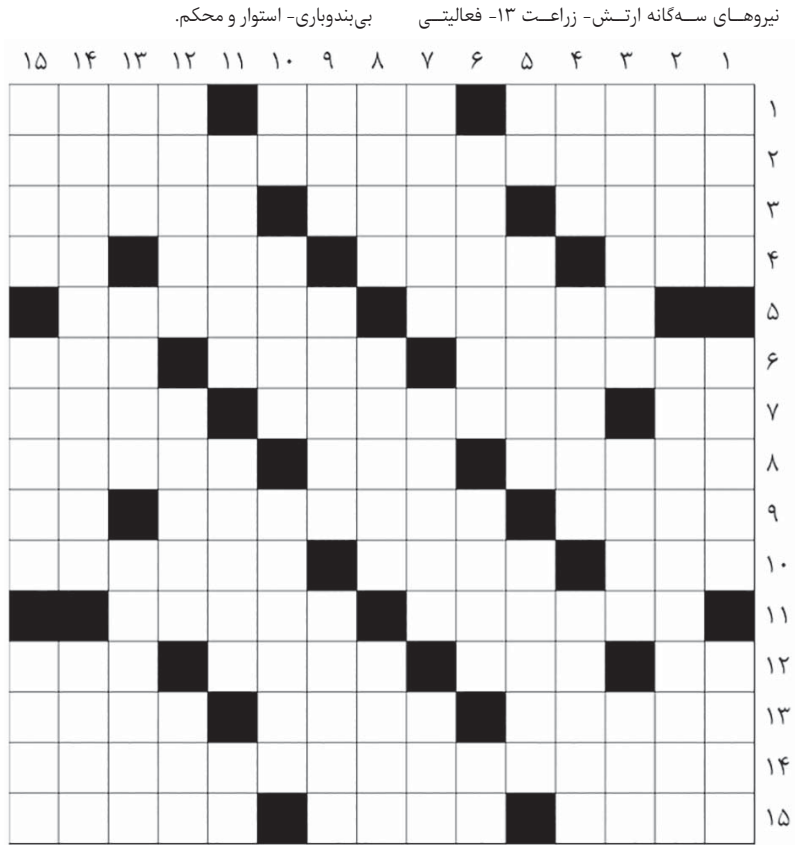

سودوکو سخت ۲۴۱۱

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۹			۴				۷
	۲		۵			۹		
		۶	۹		۷			
۸			۷					
۷				۸				۴
					۳			۱
			۸		۹	۵		
	۶				۵		۳	
۵				۱			۲	

سودوکو ساده ۲۴۱۱

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۹		۶			۱		۴	
۷		۱	۲	۹			۶	
۴		۲	۸		۶	۳		
				۲		۹	۸	
۶								۲
	۹	۴		۸				
		۳	۷		۸	۴		۹
	۴			۱	۳	۷		۶
	۶		۹			۱		۸

حل سودوکو سخت

۶	۷	۹	۳	۸	۲	۱	۵	۴
۲	۳	۵	۱	۴	۶	۸	۹	۷
۸	۱	۴	۵	۷	۹	۲	۶	۳
۵	۶	۲	۸	۳	۴	۷	۱	۹
۷	۴	۸	۹	۲	۱	۶	۳	۵
۱	۹	۳	۷	۶	۵	۴	۲	۸
۳	۲	۶	۴	۹	۷	۵	۸	۱
۴	۸	۱	۶	۵	۳	۹	۷	۲
۹	۵	۷	۲	۱	۸	۳	۴	۶

حل سودوکو ۲۴۱۰

۳	۴	۹	۱	۲	۷	۸	۶	۵
۷	۵	۲	۶	۳	۸	۹	۴	۱
۱	۸	۶	۹	۵	۴	۷	۳	۲
۶	۱	۸	۷	۴	۵	۲	۹	۳
۴	۳	۵	۲	۱	۹	۶	۷	۸
۲	۹	۷	۳	۸	۶	۱	۵	۴
۹	۲	۱	۵	۷	۳	۴	۸	۶
۵	۶	۴	۸	۹	۲	۳	۱	۷
۸	۷	۳	۴	۶	۱	۵	۲	۹
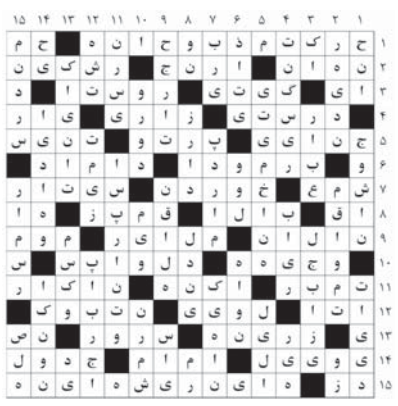
جدول ۳۴۱۴